

Трудове право

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Трудове право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності 073 Менеджмент.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є трудові відносини, що виникають на підставі укладення трудового договору, і відносини, що тісно пов'язані з трудовими: працевлаштування, навчання і підвищення кваліфікації та перекваліфікації працівників, щодо контролю дотримання законодавства про працю, вирішення трудових спорів, а також відносини соціального партнерства.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна професійної підготовки «Трудове право» - тісно пов'язана з дисциплінами «Історія та культура України», «Правознавство», «Господарське право».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти навичок оволодіння сукупністю знань з правового регулювання трудових відносин, прийняття ними обґрунтованих рішень у сфері управління, організації виробництва та праці, а також опанування ними методики правового аналізу відповідних правових норм.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: надання здобувачам вищої освіти ясного і чіткого уявлення про вивчення ними основних принципів та інститутів трудового права, напрямків їх правового регулювання, набуття навичок роботи з нормативними актами, вміння вирішувати практичні питання і ситуації у сфері правового регулювання трудових правовідносин.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

загальні:

здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

здатність до адаптації та дій у новій ситуації;

здатність генерувати нові ідеї (креативність);

фахові

здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту;

здатність діяти соціально відповідально і свідомо;

здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;

здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань;

здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації;

здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності;

розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності;

здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички;

здатність застосовувати різні технології створення та управління іміджем організації;

уміння організувати власну діяльність та діяльність підлеглих; складати основні види управлінської документації, управляти офісом.

1.4. Програмні результати навчання:

Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Демонструвати навички ефективного управління офісом, знання діловодства.

Формувати позитивний імідж у процесі управлінської діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття, предмет та значення трудового права. Джерела трудового права.

Поняття трудового права як галузі права. Предмет трудового права. Метод правового регулювання та його ознаки. Державно-нормативний метод правового регулювання. Локально-договірний метод.

Функції трудового права. Поняття принципів трудового права та їх класифікація.

Система трудового права України. Загальна та особлива частини трудового права. Розмежування трудового права від суміжних галузей права.

Поняття джерел трудового права, їх види. Локальні нормативні акти як особливе джерело трудового права.

Тема 2. Колективні договори і угоди.

Поняття та значення колективного договору. Правові підстави й умови укладення колективного договору. Сторони колективного договору. Строк дії колективного договору.

Зміст колективного договору. Права та обов'язки сторін колективного договору. Нормативні та зобов'язальні положення колективного договору.

Структура і порядок прийняття колективного договору.

Поняття та види колективних угод.

Тема 3. Укладення трудового договору.

Поняття та сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Нормативні та погоджувальні умови трудового договору. Необхідні та факультативні умови трудового договору. Письмова й усна форми трудового договору. Строк трудового договору.

Юридичні гарантії при прийомі на роботу. Обмеження при прийнятті на роботу. Вимоги, які висуваються щодо віку і стану здоров'я працівників.

Порядок укладення трудового договору. Документи, що надаються при укладенні трудового договору. Строк випробування.

Види трудових договорів. Трудовий договір про тимчасову та сезонну роботу. Трудовий договір про суміщення професій і посад. Сумісництво. Контракт як особлива форма трудового договору.

Тема 4. Зміна трудового договору.

Переведення на іншу роботу: поняття, класифікація переведень. Постійні та тимчасові переведення. Переведення у разі виробничої потреби та простою. Переведення на легшу роботу за станом здоров'я.

Переміщення на інше робоче місце і його відмінність від переведення. Зміна істотних умов праці.

Тема 5. Припинення трудового договору.

Загальні підстави припинення трудового договору, їх класифікація.

Розірвання з ініціативи працівника трудового договору, укладеного на невизначений строк. Розірвання строкового трудового договору з ініціативи працівника.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Інші підстави розірвання трудового договору.

Порядок звільнення і проведення розрахунку. Вихідна допомога.

Тема 6. Робочий час і час відпочинку.

Поняття та види робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочений та неповний робочий час. Режим ненормованого робочого дня. Надурочна робота. Облік робочого часу.

Поняття та види часу відпочинку. Право працівника на відпустку і гарантії його реалізації.

Види відпусток. Щорічна основна і додаткова відпустка і порядок її надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання.

Тема 7. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати.

Поняття і структура заробітної плати. Основна та додаткова частини заробітної плати.

Системи оплати праці та їх види. Тарифна система. Тарифна сітка і тарифна ставка. Відрядна та погодинна системи оплати праці.

Порядок виплати заробітної плати. Обмеження утримань із заробітної плати. Індексація заробітної плати.

Поняття та види гарантійних та компенсаційних виплат.

Тема 8. Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

Поняття дисципліни праці та засоби її забезпечення. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Основні методи забезпечення дисципліни праці. Заохочення як метод забезпечення трудової дисципліни.

Поняття та підстави дисциплінарної відповідальності працівників. Види дисциплінарних стягнень. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність. Порядок накладення дисциплінарної відповідальності. Зняття, і оскарження дисциплінарних стягнень.

Поняття матеріальної відповідальності в трудовому праві. Підстави і умови притягнення до матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності: обмежена та повна матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування.

Тема 9. Охорона праці. Трудові спори. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.

Поняття і зміст охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві. Порядок розслідування і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, що пов'язані з виробництвом.

Органи нагляду та контролю за охороною праці, їх повноваження. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Поняття трудових спорів, їх види і причини виникнення. Індивідуальні трудові спори. Колективні трудові спори.

Система органів, що здійснюють розгляд трудових спорів. Комісія по розгляду трудових спорів, її компетенція. Розгляд трудових спорів у суді. Порядок і строки розгляду трудових спорів.

Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.

3. Рекомендовані джерела інформації

1. Трудове право України : академічний курс: Підручник / А. Ю. Бабаскін та ін. ; заг. ред. Н. М. Хуторян; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Київ : А.С.К., 2004. 607 с.

2. Трудове право України : практикум / Г. І. Чанишева и др. ; відп. ред. Г. І. Чанишева; Одеська держ. юридична академія. Київ : Юрінком Інтер, 1999. 288 с.

3. Сьомич М.І. Трудове право: Навчальний посібник / М.І. Сьомич; Полтавська державна аграрна академія. Запоріжжя: Видавництво «Інтер – М». 2016. 210 с.

4. Договір у цивільному і трудовому праві: довідник / Я. М. Шевченко та ін. ; ред. Ю. С. Шемшученко, Я. М. Шевченко ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Київ : Видавничий Дім "Юридична книга", 2000. 278 с.

5. Карпенко Д. О. Трудове право України : курс лекцій. Київ : 1999. 187 с.

6. Короткін В.Г. Трудове право: Прийняття на роботу і звільнення: навч.-метод. розробка. 2-ге вид., перероб. Київ : МАУП, 2000. 88 с.

7. Прокопенко В. І. Трудове право: курс лекцій. Київ : Вентурі, 1996. 224 с.

8. Трудовое право: альбом схем: Учеб. пособие / А. А. Савченко и др. Харків : Еспада, 2004. 252 с.

9. Кодекс Законів про працю України з постатейними матеріалами / ред. В.С. Ковальський. Київ : Юрінкомінтер, 2006. 1200 с.

10. Кодекс Законів про працю України. Закон України "Про відпустки". Харків : Рузікон, 1997. 270 с.

11. Кодекс Законів про працю України з постатейними матеріалами / ред. В.М. Вакуленко. Київ : Юрінком, 1998. 1039 с.

12. Сличинський Б. С. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. - 2.вид., доп.та перероб. Київ : А.С.К., 2001. 1072 с.

Укладач: *Укладач –Сьомич М.І. к.держ.упр., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування*